СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 177. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТИ, вівторок, 12-го вересня 1944. No. 177. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, September 12, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕМІЄР ЧОРЧИЛ ПРИБУВ ДО КАНАДИ НА РОЗМОВУ З ПРЕЗ. РУЗВЕЛТОМ

КВЕБЕК (Канада). Британський премієр Винстон Чорчил прибув 10. вересня кораблем до Галифаксу, а звідтси переїхав залізничим потягом до Квебеку, де відбуде чергову історичну розмову з президентом Френклином Д. Рузвелтом. Розмова відбудеться в замку Фронтенак, куди прибули вже 300 американських і 200 анґлійських знавців, секретарів та різнородних помічників. З Чорчилем приїхала його жінка й найвищі достойники військового штабу й деякі члени британського кабінету. Для приміщення членів конференції приготовано 700 кімнат у Шато Фронтенак. Ще заки розійшлася вістка про прибуття Чорчила, прибули до Квебеку 130 кореспондентів світової преси, а водночас з прибуттям Чорчила наспіли ще 60 ґазетярів із Злучених Держав. Часу, коли приїде президент Рузвелт, ще не приголошено, але він уже відбув конференції зо своїми прибічниками у Вашинґтоні у приготованню до подорожі до Квебеку.

Загально панує переконання, що предметом розмов будуть військові справи, головно підготова до здачі Німеччини та дальші пляни рішальної кампанії проти Японії. Виконання цих плянів спочиває на співділанню Америки й Анґлії. Одначе не є виключене, що до воєнних плянів долучаться ще конечні інші справи, які назріли до вирішення з поступом воєнної кампанії.

ПЛЯНУЮТЬ ЗНИЖКУ ПОДАТКІВ.

ВАШИНГТОН. — Комісія для Економічного Плянування палати репрезентантів підготовила внесок для конґресу, щоб на випадок покінчення війни знизити особисто-доходовий податок для підприємців, а тим уможливити їм ініціятиву в розбудові та поширенню пром... Знижка малаб прийти в поміч людям з найнижчим і середним доходом. Крім цього комісія доручає ще 5 інших способів для підтримки бизнесу в мирових часах.

ХОЧУТЬ ЗЛОМИТИ ЗОБОВЯЗАННЯ НЕ ВИХОДИТИ НА СТРАЙК.

ГРЕНД РАПИДС (Мишиґен). — Для конвенції Юнайтед Отомобил Воркерс, найбільшої юнії приналежної до Конгресу Промислових Орґанізацій (СІО), приготовляють резолюцію, щоб юнія відпекалася зобовязання, даного на початку війни урядови, що не буде взивати своїх членів до страйку впродовж війни. На коненцію прибуло 2,300 делеґатів, які заступають цілий міліон членів. Провідники юнії признають, що настрій делеґатів є за зломання обіцянки.

БЕЗРОБІТНИЙ ЗАРУБАВ ПЯТЕРО СВОЄЇ РОДИНИ.

НЮ ЛЕКСИНГТОН (Огайо). — Винсент Наш, 50-літній безробітний від червня, зарубав сокирою свою жінку, три дочки у віці 21, 20 і 5 літ і 18-літнього сина. Опісля самий зголосився до поліційної влади та заявив, що зробив це тому, що не хотів, щоб вони так терпіли, як він терпів. Покищо злочинця віддано до шпиталю для провірки його умового стану. Він стратив роботу через недугу, а перед тим працював у майнах і на фармах.

30,000 ВІЙСЬКОВИХ АВТ НА ПРОДАЖ.

ВАШИНГТОН. — Бюро надвишки продуктів при департаменті скарбу доручило продати в звичайний спосіб 30,000 військових авт, які вже непотрібні для армії. Між автами є 2,000 особових автомобілів, 9,000 моторциклів і 19,000 різнородних вантажних авт (троків). За закупном мають інтересовані голоситися до ААА Фарм Транспортейшен Коміті або до місцевих бюр Вор Продокшен Борд. Продаж піде через звичайних торговців, у першу чергу для потреб фармерів і бизнесовців.

Кількість матеріялів, вироблених на потреби армії, а тепер уже непотрібних, щораз росте. Від 15. травня до 15. серпня продано таких виробів вартости 38 міліонів. Інвентар таких матеріялів, приготованих на продаж з днем 15. серпня, виказує вартість на 313 міліонів.

СТАРІ ЛЮДИ СПИНЯЮТЬ РОЗВИТОК НАУКИ.

НЮ ЙОРК. — У передодень 108. конвенції Американського Хемічного Товариства в готелю Пенсилвенія його президент д-р Тамес Милджі виготовив звіт, в якому доводить, що забагато старих людей, що стоять на чолі наукового руху, спиняють працю молодих науковців, а з тим і розвиток науки. Він твердить, що давніше багато людей вмирали внаслідок недуг, і тому поступ приходив природною дорогою. У 19. століттю наука медицини продовжила життя людей, внаслідок чого забагато старих людей остає при кермі і вони спиняютг розгін молодших.

Франція домагається місця в мирових переговорах

ВАШИНГТОН. — Делеґати французького, покищо ще не признаного в Америці, уряду ґенерала Де Голя, вижидають терпеливо, коли їх покличуть до участи в конференції в Домбартон Овкс. Хоч вони зажадали допущення їх на наради, то нема виглядів, щоб вони прийшли на місце Росії, коли покінчаться наради між делеґатами Америки, Анґлії та Росії цього тижня, а розпічнуться наради делеґатів Америки, Анґлії й Китаю. Досі звісно, що Францію допущено в члени будучої світової орґанізації для забезпеки миру з постійним голосом в екзекутивній раді, але це не вдоволяє посягань Франції, яка хоче бути трактована як і інші великі потуги.

РУШЕНО З МІСЦЯ АКЦІЮ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

КЛІВЛЕНД. (Власна телеграма „Свободи"). — У неділю 10. вересня відбулися збори усіх українських церковних громад та орґанізацій для заночаткування акції Американсько-Українського Допомогвого Комітету. Після промови д-ра Володимира Ґалана, предсідника згаданого комітету, зібрані склали пляни для переведення праці хата від хати в ціли збирання дарів і жертв. — Володимир Тритяк, предс., Л. Стахурський, секр.

СВОБОДА В СОВЄТАХ ЗАЛЕЖНА ВІД ЕКОНОМІЧНОЇ ПОМОЧИ З АМЕРИКИ

НЮ ЙОРК. — Через Рисирч Бюро фор Повет Вор Ікономикс видав проф. Оскар Лянґе брошуру під заг. „Засади праці совєтської господарки". Проф. Лянґе, це той самий, що перед пів роком відвідав совєтську Росію. Він каже, що так, як вчасі теперішної війни створено „другий фронт" для забезпеки перемоги Аліянтів і помочи Росії, так треба ще створити „другий економічний фронт" для відбудови Росії. Щойно тоді можна надіятися там громадянської й особистої свободи й демократії. Тоталітаризм в Совєтах, твердить проф. Лянґе, пішов від цього, що Совєти боялися війни збоку капіталістичних держав, а головно збоку Німеччини. Тому треба було напружити всі сили, щоб приготовитися до війни. Це осягнено великими жертвами, які не годяться з засадами свобідного громадянства. Коли тепер приходить час економічної перебудови, то заведення демократичних свобід в Совєтах залежне від стабілізації світу, забезпеки миру й економічної нагоди. А це залежне знову від економічної допомоги Америки. Коли Росія має розпочати перебудову серед ворожого настрою світу, то нема надії на зміну системи.

Болгарія виповідає війну Німеччині

ЛОНДОН. — Як червона армія ввійшла на територію Болгарії, Болгарія виповіла в пятницю вечором Німеччині війну. По краю були випадки сутичок між німецькими й болгарськими військами.

СВАРКИ В ПОЛЬСЬКІМ УРЯДІ В ЛОНДОНІ ЩОРАЗ ЗАВЗЯТІШІ

ЛОНДОН. — У навечеря своєї стрічі з президентом Рузвелтом у Канаді британський премієр порадив Міколайчикови, премієрови польського уряду на вигнанню, не починати ніякої реорганізації свого уряду, поки не буде вирішене питання польської політики.

Такої реорганізації домагаються соціялістичні члени польського міністерського кабінету, котрі в цей спосіб хочуть усунути з нього ґенерала Сосновского, начальника польських збройних сил. На випадок якби ґенерал Сосновскі самий не зрезиґнував, соціялісти зажадалиб від президента Рачкевіча його усунення. По усуненню ґенерала до кабінету мали би бути йменовані тільки люди партійні.

Польські соціялісти відкидають теж пропозиції Міколайчика на уґоду зо совєтським урядом, бо, мовляв, ці пропозиції не гарантують польському урядови свободи рухів.

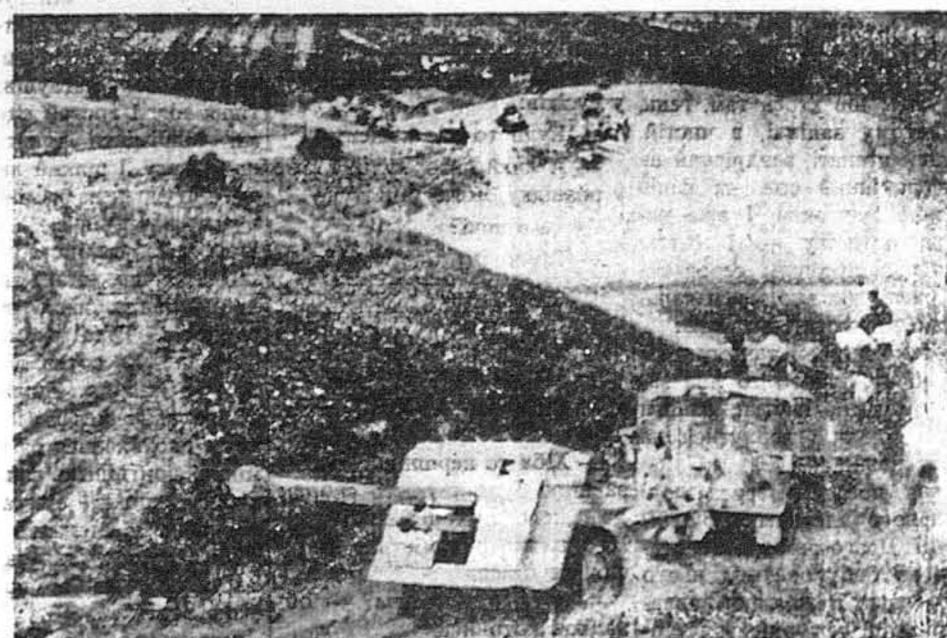
ЧУТКИ ПРО АРЕШТ ПАВЕЛІЧА

ЛОНДОН. — Аліянтське радіо в Алжірі подало вістку, що революційні війська арештували д-ра Анте Павеліча, квіслінського диктатора Хорватії, незалежної держави, створеної Гітлером, і передали його партизанам маршала Тіта. Вістка не потверджена.

ГРЕЦІЯ ПІДНОСИТЬ СВОЇ ТЕРИТОРІЯЛЬНІ ДОМАГАННЯ

КАЇРО, — Грецький уряд на вигнанню приготовив уже свою офіціяльну мапу майбутньої Греції, котра представляє домагання грецького уряду щодо розміру майбутньої грецької держави.

Як видно з мапи, будуча Греція має обнимати Кипр і Додекани, як також південну Альбанію, з містом Корицею. Греки домагаються теж контролі над заливом Валоною та признання собі острова Сасена; міста Поградецу й цілого озера Охріду, котрого половина належить нині до Югославії, як також Македонії з Охрідом, Дебаром, Ґостіваром, Хасковом й Свіленградом.

З ЗАВЗЯТИХ БОЇВ НА ІТАЛІЙСЬКОМУ ФРОНТІ. — Вузькими дорогами, як це бачимо на образку, посувається вперед британська артилерія, що входить в склад славної Британської Восьмої Армії. За нею ідуть піхотинці, щоб спільними силами пробити німецьку оборону Ґотійську лінію. Сцена знята близько італійського міста Фльоренції.

АМЕРИКАНЦІ БОМБАРДУЮТЬ РАЙХ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Перша й Третя Американська Армія вже бомбардують саму німецьку лінію Зиґфрида. Першу гарматню кулю на німецьку територію віддано в неділю перед полуднем. Вистрілено її у напрямі німецького міста Білдхена, з 155-міліметрової гармати „М-12" одної з цілої батерії 20 гармат, що викидають кулі по 100 фунтів ваги.

Одночасно британська Друга Армія розбиває поспішно важкі оборонні позиції ворога над Каналом Альберта в Бельгії, аби потім вдарити напівніч та звільнити решту Бельгії з ворога.

Британці вже ввійшли до міста Гештеля, під голяндською границею, а далі на право від них американці ввійшли до князівства Люксембурґу, котре було до війни незалежною державою, а котре Гітлер прилучив до Німеччини.

Німці ще держаться у Бресті та фортифікованих французьких портах, здовж Каналу, але канадійська армія вже вмашерувала в місто Зебруґе, що лежить у Бельгії, 8 миль від голяндської границі.

На полудне від Мецу Третя Армія переправилася через ріку Мозелю, під заслоною важкої димової стіни.

ДАЛІ ВІДТИНАЮТЬ НІМЦЯМ ВІДВОРОТ З ПІВДЕННОЇ ФРАНЦІЇ.

РИМ. — Французькі й американські війська, що були висаджені з Італії в південній Франції, далі закривають утікаючим з південної Франції німцям вихід коло міста Бельфорту.

В околиці міста Діжону аліянтські війська створили для німецьких вояків ще одну западню. Німці б'ються завзято, аби вдержати дорогу до Райху відкритою.

МАСОВІ РЕЙДИ БОМБОВИКІВ НА НІМЕЧЧИНУ.

ЛОНДОН. — Понад 1,100 великих бомбовиків ударило по південній і західній Німеччині, націлюючи найважчі удари на фабрики повзів, літаків й троків у Штутґарті, Нірнберґу й Ульмі. Їм товаришило поважне число літаків, так у тих рейдах певно брало участь коло 5,000 літаків.

Шість ворожих літаків збито в повітрю, а 119 розбито на землі.

АЛІЯНТИ ДОБУВАЮТЬ В ІТАЛІЇ ПІСТОЮ.

РИМ. — Вливні дощі й сильний спротив німецьких військ знову задержали поступ аліянтівських військ в Італії. В наслідок цього аліянтські війська не використали якслід проривів у Тевтонській Лінії. Німці мали час відступити й переґрупуватися на нових позиціях. Американські війська вже доперли до міста Пістої.

ОФЕНЗИВА ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ В СЕМИГОРОДІ Й ПІД КРАКОВОМ.

ЛОНДОН. — Червона армія вдерлася вже 18 миль у Семигород, котрий Мадярщина вважає своєю провінцією. Вона наближається до столиці Цлую, що лежить у центрі Семигороду.

За ворожими заподаннями, червона армія почала теж нову офензиву в південній Польщі та наміряться заняти Краків. Вона теж почала офензиву з Черновець на північно-східні провали в Карпатах.

ПОЛЬСЬКІ ПОВСТАНЦІ В ВАРШАВІ ЩЕ ДЕРЖАТЬСЯ.

ЛОНДОН. — За останніми вістками, одержаними від ґенерала Бора, командант польських повстанців у Варшаві, повстанці ще держаться, не дивлячися на важке бомбардування їх позицій німецькою артилерією. Як каже повстанське радіо, проти польських повстанців німці виправили посилення з українських і мадярських військ.

СОВЄТИ ЗАКІНЧУЮТЬ ВІЙНУ З БОЛГАРІЄЮ.

ЛОНДОН. — Совєтський уряд признав Болгарії завішення зброї.

У Болгарії повстав новий уряд, на чолі котрого стоїть полковник Кімон Ґеорґієв, що був премієром у 1934.. році.

ЮГОСЛАВСЬКІ ПАРТИЗАНИ ЗАНЯЛИ ВАЖНИЙ УЗОЛ.

ЛОНДОН. — Війська маршала Тіта добули силою місто Заєцар, важний залізничий узол у Сербії, 5 миль від болгарської границі, і взяли в ньому 1,000 бранців. Місто взято приступом. Його боронили німці за допомогою сербських військ ґенерала Міхайловіча й квіслінґівського уряду в Білгороді. Представники кожної з тих ґруп находяться між полоненими.

Маршал Тіто заперечив вістку, що він дістав посилення військ аліянтських вояків. Правдою є одначе, що британські командоси зробили з Адріятику рейд на побережжа Югославії й вернулися довершивши завдання.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною)		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Націзм припертий до муру

Американський секретар війни Стимсон вважав за потрібне виступити з публичною заявою про зростаюче в краю переконання про близький конець війни. Не дивлячися на те, що він сказав, що кінця війни ще нема й не буде, поки Аліянти не займуть Берліна, він властиво віри в близький конець війни не підкопав, а ще більше утвердив. Бож який інший висновок може зробити широка публика зо слів секретаря війни, що Аліянти знищили або окалічили більшу частину німецької армії в західній Европі, або коли він казав, що підчас коли німецька сила в Европі скоро меншає, аліянтська незвичайно скоро зростає?

Віру в близький конець війни в Европі зовсім нехотячи піддержав навіть самий д-р Йозеф Ґебельс, націстичний міністер пропаґанди, коли він взивав до мобілізації шкільних дітей Німеччини й робітників Червоного Хреста для остаточної боротьби Німеччини за життя й коли він кликав німецьких вояків боротися очайдушно, аби покерешувати Аліянтам пляни добитися виграної ще цеї осени. Коли мужчини аж до 60. року життя покликані до війська, коли навіть шкільну молодь мобілізується для воєнної праці, то ми є оправдані думати, що Німеччина воює останками сил.

Річ ясна, що це ще не значить, що вона вже нині-завтра здасться. Буває, що навіть боягуз, припертий до муру, бється довго й завзято. Тимбільше можна ждати ще завзятого опору від народу, котрий усе вмів добре воювати. Та звісно, і відвага відважного не вистарчає, коли сил у нього не має.

Не можна ждати легкої здачі Німеччини навіть супроти зростаючого нині в Німеччині переконання, що за невдачу Німеччини винуватий найбільше власне той чоловік і той рух, що голосили себе спасителями Німеччини. Хіба якби приняти, що й Гітлер і цілий націзм це все одно божевілля, помішання мозку, то тільки тоді можна би ждати від німців якогось божевільного жесту, наприклад щось в роді того, який зробив у Букарешті німецький посол фон Кілінґер, що колись був головним конзулем у Сан Франсіско й відзначився в орґанізації націстичного шпіонажу в Америці. Коли Румунія виповіла війну Німеччині, фон Кілінґер схопив машиновий кріс та крикнув до своїх урядовців, що тепер прийшла пора нам усім згинути за свого фірера. І з цими словами він став вистрілювати своїх урядовців, аташів і секретарок. Вернувшись до своєї особистої канцелярії, вдивлений у великий портрет Гітлера, він пустив собі кулю в лоб.

Зрештою хочби донесення про фон Кілінґера не було правдиве щодо фактів, воно є правдиве метафорично; бож щож є ця війна для німців, як не національне себегубство для свого фірера?

ЗРАЗКИ ПОШАНИ 50-ЛІТТЯ У. Н. СОЮЗУ

Головна канцелярія У. Н. Союзу одержала від Товариства „Дністер", 361 відділу У. Н. Союзу в Ню Йорку, листа такого змісту:

„Хочемо подати кілька слів про те, як наш відділ виконує свій Союзовий обовязок, наложений на нього головним екзекутивним комітетом У. Н. Союзу з нагоди Ювилейної Кампанії, призначеної для приєднування нових членів в память 50-літнього істновання нашої орґанізації. На наш 361 відділ призначено квоту з 100 нових членів. Повідомляємо, що до кінця серпня цього року наш відділ перейшов уже ту квоту, бо до цього часу приєднав 104 нових членів. Те, що призначену нам квоту не тільки виповнено, але ще її перевищено, треба завдячувати праці урядників і членів та тому, що наше громадянство зачинає щораз краще розуміти вагу зросту сили такої народної установи, якою є наш У. Н. Союз. Найбільше членів у цій ювилейній кампанії приєднали для відділу: секретар Кучма і касієр Іван Галичин.

„При цій нагоді хочемо ще згадати і за інший Союзовий відділ з Ню Йорку, на який наложено досить високу ювилейну квоту. Є ним 204 відділ, що мав приєднати в часі цеї кампанії 90 нових членів. Як довідуємося, то й той відділ перейшов з кінцем серпня назначену йому квоту, а майже всіх нових членів приєднав до відділу секретар Микола Близнак.

„Пишучи до головної канцелярії про те, що два відділи в Ню Йорку могли придбати досі в цій ювилейній кампанії 200 нових членів, не робимо це для самохвальби, а для загального добра. Ми бажалиб ось тими осягами дати заохоту іншим відділам У. Н. Союзу до праці, бо є ще много таких відділів, що ще не то, що не виповнили своєї квоти, але взагалі нічого для Союзу не придбали".

* * *

Щоби краще зрозуміти написане в тому листі, додамо, що згадані два відділи, це два найбільші відділи У. Н. Союзу. Кожний з них має тепер понад 1000 членів. А це знов означає, що урядники в тих відділах мають роботи по вуха. Бо тільки зібрати місячні вкладки від такого великого числа членів, це вже велика праця. А проте, як бачимо, ті урядники завжди знаходять ще час і на збільшування членства у своїх відділах. За таку ревну працю всі ми, Союзовці, мусимо дати признання тим, що ось так працюють. Ми вдячні їм, що в ось такий спосіб розбудовують силу У. Н. Союзу. А всі ми повинні брати собі приклад з такої праці.

Памятаймо, що перешкоди були, є, і будуть. Серед перешкод У. Н. Союз повстав, з перешкодами весь вік боровся і бореться з ними і тепер. Та не перешкоди важні, а те, що Союз їх перемагав і перемагає, що серед них повстав, зріс і далі зростає. І то зростає завдяки щирим і ревним нашим працівникам на місцях. А між ними на першому місці завдяки тим многим, що бували відділовими урядниками і вважали вже тим самим обовязком своєї чести скріпляти ту орґанізацію, яка їх пошанувала. На те треба памятати і підчас теперішньої Ювилейної Кампанії.

Для Союзовців, що хочуть тепер послужити добрій справі й дійсно пошанувати Золотий Ювилей своєї організації, не може бути ніякої вимови, яка моглаб їх звільнити від морального обовязку дещо попрацювати для У. Н. Союзу. А хто з них тільки попрацює, той певно збиратиме плоди. Що можливе в Ню Йорку, те саме можна осягнути в менших місцевостях. Могли в Ню Йорку два найбільші відділи У. Н. Союзу перевищити вже тепер свої ювилейні квоти, то чим можуть виправдати себе ті відділи, що досі мало або й ніщо не зробили?

Та ще час усе те направити чи доповнити. Час ще подумати, що не буде гарно тому відділови, що при кінці року буде видніти як такий, що не пошанував Золотого Ювилею своєї власної орґанізації, бо це так, якби не пошанував себе самого, бо наша орґанізація — це ми.

Тому до праці! До праці для власного добра! Для себе самого! Для своєї громади і своєї рідної установи!

Микола Чубатий.

Індія та Україна — дві великі нерозвязані справи світа

Магатма Ганді та боротьба за індійську державу.

Нюйорський Таймс помістив недавно інтервю свого кореспондента з Магатмою Ґандієм на тему його батьківщини Індії. Магатма Ґанді, звільнений з інтернування, не займає нині ніякого стисло урядового становища у свому громадянстві. Та надалі є духовим лідером індійських націоналістів-самостійників. Його голос ще далі таки рішальний для індійських державників, хоч з його тактикою пасивної боротьби багато з них не погоджується.

Справа Індії ввійшла в нову фазу з цього боку, що індійські націоналісти пішли на стрічу магометанам Індії та зоферували їм створити союзну державу — Індію — з двома сфедерованими частинами — гіндуською та індійсько-магометанською. Саме опозиція індійських магометан була головною трудністю в розвязані індійської справи. Противники індійських націоналістів, а так само анґлійський уряд, підносили, що не можна віддати біля 90 міліонів індійських магометан під владу гіндусів, бо це привелоб до внутрішньої анархії. Тепер Ґанді та його прихильники цю трудність немов самі усувають йдучи на стрічу своїм магометанам з пропозицією створити союзну незалежну Індію, зглядно домінію Індії, на взір Канади чи Австралії, з двома частинами, гіндуською та магометанською.

Інтервю Ґандія з представником нюйорського Таймсу було повне закидів Магатми Ґандія, звернених на адресу демократичних держав та кінчилося ствердженням, що не буде кращого світа, якщо 400 міліонів індійців не дістануть повної свободи, за яку борються.

Українці, зовсім природно, в імя своїх свободолюбних традицій, симпатизують зі справою визволення Індії, хоч приходиться їм ствердити, що положення Індії є ще прекрасним в порівнанню до положення її посестри в Европі — України.

Вже сам факт, що не зважаючи на воєнне положення на східній межі Індії можуть появлятись такі інтервю, а індійські націоналісти можуть вести боротьбу за унезалежнення Індії, навіть у такому часі, багато промовляє за те, що таки положення Індії куди краще від положення України.

Україна — Індія Европи.

Кілька місяців тому в Ню Йорку відбувався виклад визначного американця індійського роду, д-ра Діяца, професора історії в нюйорськім Сіти Каледжі. Реферат з демонстраціями культури Індії відбувся під протекторатом відомих американців. Реферат чорними красками змальовував положення Індії, а в часі дискусії таки заявив, що в Европі істнує також подібна нерозвязана справа, а саме визволення України. Без розвязки тих двох справ важко представити собі кращий повоєнний світ. Порівнання України до Індії чужинцем дуже знаменне, а воно тимбільше зрозуміле для американських українців, що мають змогу дивитися на обі справи — на справу Індії та на справу України з приличної віддалі.

В Европі істнує 45-міліоновий нарід без власної держави; народ поневолений Росією; це український нарід. Культурою він подібно як Індія старий, тому мови не може бути про винародовлення того типу народів. Значиться, українське нерозвязане питання дальше буде істнувати та загрожувати мирови в Европі. Величезні багатства України та талановитість українських людей ще більше доповнять образ подібности положення поміж Індією та Україною. Справа України та справа Індії ждуть своєї розвязки з абсолютною катеґоричністю.

Які є вигляди на волю для Індії та які для України?

Якщо мають бути доховані всі досі кинені свободолюбні заяви про кращий повоєнний світ, то обидві нації, українська та індійська, мусять добути волю та стати господарами на власній землі, землі своїх дідів та прадідів. Це домагання справедливости і воно в обидвох випадках повинно бути зреалізуване. Але чи будуть зреалізовані домагання Індії та України?

При теперішнім укладі сил у світі та політичних тенденціях, Індія таки має кращі можливости стати по цій війні вільною. В другому році світової війни з поважною місією до Індії вибрався був сер Ф. Крипс та поробив індійцям далекойдучі обітниці, а саме домініяльний лад, але аж по війні.

Домініяльний лад, це властиво повна незалежність; це звязок з Британською Імперією, що є цілком добровільний. Така наприклад, канадійська домінія є вповні незалежною державою, а тільки звязана з Англією особою короля та економічними інтересами. Така домінія може навіть не брати участи в війні Англії з її противниками, коли це домінія вважає для себе корисним. Що таке можливе доказом справа невтральности Ірляндії, теж одної із британських доміній.

Такий лад для Індії обіцював сер Ф. Крипс, одначе не негайно, але аж по війні. І саме на цім розбились переговори поміж представником королівського уряду та поміж політичним представництвом Індії. Індія домагається негайної передачі всеї влади в руки представників Індії, анґлійський уряд стояв на цім, що це не час на це. Всеж таки, хоч Анґлія в кращому нині положенні та не мусить рахуватися з переможною тоді силою Гітлера, одначе в Анґлії даються чути розумні та справедливі голоси, які і нині серед куди кращого положення дораджують обіцянку королівського представника виконати й по переможній війні та перенести Індію в положення британської домінії.

Справа визволення України є куди тяжча. Перша та найважніша різниць між Індією і Україною є та, що Анґлія це не Совєтська Росія. Демократична Анґлія розвяже питання Індії по війні добровільно так само, як по першій світовій війні розвязала справу усамостійнення Ірляндії.

Росія веде в національних справах традицийну політику старої Росії, одного неділимого російського народу, отже ціллю Росії є Україну винародовити, себто зробити з України не-Україну. Річ природна, що такі річи не можуть статися з дня надень, тому політика Росії супроти України остає у суті тою самою, незмінною.

Україна є що правда багата, одначе нині економічний осередок тяготи Росії вже не в Україні. Розбудова великанських індустріяльних центрів та відкриття нових копалень в Азії принесли таку зміну, що Росія моглаб жити без України і бути великою самовистарчальною державою. Одначе таки нині немає надії на визволення України, ані навіть на поправу її положення до тої міри, щоб Україна дістала свободу принайменше подібну до тої, що її по війні мабуть таки дістане Індія.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю"

— 45)

XIII.

Пізний листопадовий вечір. Небо затягнулося важкими олoвяними хмарами, повисло на скелях, на вершках ялин. Падає дрібний, до костей проникаючий дощ. Темно, хоч око виколи. Темно і тихо. Вороги поховалися у нори, під прикриття скель. Тільки ліс шумить однотонно, ледви колихаючи верхами, плаче і скаржиться на недалеку довгу зиму. Світлячками блимають відблиски огнів з проходів землянок, скрізь по лісі розкинених. Це „Чернигівський городок", тимчасове житло оборонців „віри православної і царя", переходовий стан вояка з під влади царів земних, до диспозицій Царя небесного. Посередині у кожній землянці два грубі стовбурі-підпори даху. Попід стінами дві довгі причі з необкорованих кругляків, настелені галузками ялини. На причах тісно притулившись один до одного тяжким неспокійним сном спить вояцтво. Що хвилі котрий будь зривається, завзято чухає ту чи іншу частину свого тіла, підбігає до підпор, треться-чухає поміж лопатками; на нього чекає вже другий, такий же обвушивлений нещасливець. Верх протікає мов решето, та в землянці не зимно. Тяжкий сопух, вонь брудних людських тіл, віддавання жолудкових газів, витворили таку атмосферу, що свіжа людина готова зімліти; атмосфера така, що й „сокира завислаб у повітрі", як висловлюються. Хропіння, голосні стогони й викрики у сні, смороди — впливають на нервову людину так, що вона не змоглаб там заснути і кілька діб не спавши. Та в цім пеклі нема мови про нерви. Вони давно притупилися, стали дубовими.

Сплять гусари, не сниться ні одному, що завтрішнього світанку він вже не побачить... Не чують, що хтось там, гень, у далекому запіллі, в чистій, вигідній кімнаті, заздрісний на їх неспокійний сон, на напів звіринне існування. І вже натиснув пружину — і миттю полетів непомітним серед лісів і скель, від вищого начальства до все меншого наказ:

— Такому то й такому полкови нічну, такого то дня задемонструвати наступ, заняти ворожі окопи і вернутися на свої становища.

Наказ побудив серед ночі втомленого денним обїздом позиції Драгомирова, перекинувся на Сабурова, від нього на сотенних. В земляки зявився у вигляді дежурних підстарших і голосного викрику:

— Хлопці, вставати!

Та викрику ніхто не чує, чи не хоче чути. Дежурний розштовхав кількох, що лежали ближче дверей. Наказав побудити всіх і ладити зброю. Самий вискочив до інших землянок.

Гусари вставали неохочо. Кожний почісувався, мимрив щось собі під ніс, тягнувся за крісом і уважно приглядався йому, наче вперше його бачучи. Віднехоття, байдуже питав у сусідів:

— Куди то нас поженуть?

— А лихй знає, куди! Може у розвідку, може у наступ.

— Та в ночі?

— Темно, то підобратися до ворожих становищ лекше. Мабуть не одного з нас чортяка вхопить нині.

— От не каркай. Який дурень робитиме наступ у такий дощ?

— Хіба то першина! Як дощ за шию буде лити, то скорше до „його" окопів добіжимо. Начальство розуміється на річах, не бійся.

— А може то зміна? — обнадіює котрийсь.

— Еге ж... Чекай зміни. Як би зміна, то ще ввечорі зналиб. Нас змінять тоді, як добра половина з нас землю гризтиме.

З надвору хтось скомандував:

— Виходь! Шикуйся!

Попавши на зимно, кожний зїжувався, вбирав у плечі шию, натягав глибше папаху.[36]) Ледви бачив сусід сусіда, більше чув їх ліктями.

Проходили на позиції сотні. Верства моху заглушила тупотіння ніг. І гострй слух ледви міг відрізнити тупотіння від шуму лісу. І рідкий лиш, коли ноги ступали на каміння, тупіт чувся виразніше. В темряві щось наказували старшини. Ніхто не бачив, коли і звідки вони надійшли, ніхто не здавав рапортів. Тихо скомандувано — руш — і сотня пішла слідом за іншими. Йшли повільно, дотикаючися до перед ідучого, спотикалися на пні й каміння, притишено лаялися. На кілька кроків відставши, — збивалися з стежки і напорювалися на сухі галуззя сосон. За кілька хвиль проминули свою варту.

Ворог покищо не подавав ознак життя. За засіками сотні розвинулися по призначеним напрямкам. Почуття самітности, непевність і страх закрадалися в душу. Ще далеко від ворожих становищ — почали приставати. Здавалося, що тільки двох-трьох іде вперед, що вони заблудили. Але за кожним роєм йшли старшини й шиканами підганяли відстаючих. Хтось упав і на брязкіт зброї затрівожився ворог. Високо вверх полетіли ракети, снопи ріжучого очи проміння освітили околицю. Гусари полягали й не рухались. Ракета опускалася — сотні рушали вперед. Поважно-діловито затакав ворожий скоростріл, за ним другий, третій. Скрізь по лінії заблищали огники стрілів. Без страт ще сотні дерлися вперед, на горби, стараючися підобратися до ворога якнайближче.

На одному відтинку наступали непаристі сотні. Парні йшли своїм напрямком. В товаристві Алібекова і князя Вотнадзе йшов Паволоцький за своєю сотнею. При світлі ракет бачив перед собою розспаних людей та дві купки з Максимом і Кольтами.[36a]) Але не помічав руху сусідних сотень. Згідно з пляном наступу він в контакті з сусідами мав відкинути ворога з гори. На ділі — не поспіли сотні підійти до ворога, а звязок вже зірвався. Ракети освітлювали терен вже безперервно. Про сусідів нічого не було чути — вони може й навмисно збилися з напрямку, залишаючи оба крила третьої сотні в повітрі. Паволоцький розпорядився вислати на крила по Кольту. Ворог з близької віддалі почав закидати сотню ручними ґранатами. Піднялося пекло. Ритмічне тахкання скорстрілів, ґранатні вибухи, та безплянова крісова стрілянина утворили несамовиту какафонію — земля глухо дудніла; пливла і завертався з усіх сторін тисячеголосна луна стрілів. Здавалося, що сотня попала у тісний перстень і мусить відбиватися на всі сторони. Шипіли й лопались ґранати, камінням і грязюкою обкидаючи наступаючих, з вигуком перелітали обломки, гостро, пронизуючо півкали кулі, падали й корчилися поцілені гусари, та сотня дерлася вгору. Вжила і собі гармат.

(Дальше буде).

[36]) Папаха — зимова шапка.

[36a]) Максим і Кольт — системи скорострілів.

Лемківщина перед сто роками

Справа границь України мусить запрятувати уми українців доти, доки вона не буде наладнана згідно з бажанням та інтересом українського народу. Тому зовсім зрозуміле, що кожен українець повинен бути освідомлений з кожною землею української території. До українських земель, які в теперішньому часі звертають на себе увагу не лише українського народу, але теж і великих потуг, які збираються вирішувати долю народів цілого світу, належить і наша Лемківщина.

Про Лемківщину писалося дуже багато з нагоди створення Західно - Української Держави. Появилися теж солідні наукові праці в цій справі. Одначе не шкодить в теперішньому часі пригадати читачам „Свободи" й давніші, так би сказати початкові праці про Лемківщину, писані в тому часі, коли західня вітка українського народу, щойно пробуджувалася до життя з виступом Маркіяна Шашкевича.

Основну працю в цім напрямі написав після політичного пробудження галицьких українців у 1848 році. **Олексій Н. Торонський** і помістив її в альманаху „Зоря Галицька" з 1860 року під загол. „Русини-Лемки". Ця праця не стратила своєї вартости ще й тепер і тому ми передамо її майже в цілости в цьому переконанню, що вона причиниться до поглиблення знання про лемків серед загалу американців українського походження. Очевидно, що місцеве „русин" заступаємо загальним іменем українського народу.

* * *

Українці - Лемки.

В гористих сторонах округів сандецького, ясельського, а по части сяніцького живе племя нашого народу такої самої віри, обичаїв і мови як ми, але про нього ми мало знаємо. Це племя заняло вузьку смугу землі, що тягнеться попід Бескид і граничить з одного боку з угорськими українцями, а з другого боку з поляками (мазурами), називає себе „руснаками", а іншим українцям воно звісне під іменем „лемків". Про гуцулів і бойків, та про їх імя, чисельність, о обичаях, умових і тілесних прикметах та нахилах багато писали і в рідних творах і чужих, як от у чеських і польських; а про лемків, крім скупих відомостей про їх імя і про заселення ними згаданих трьох округ, не маємо майже ніяких ближчих вісток.

А чейже цікаво знати про населення цих округ, їх походження, історію, їх передання, моральні засади, талант і ступінь освіти. Я піднявся зробити в тому напрямі перший крок і подаю неповні, та зате вірні вісти про цей нарід. Читач найде багато недостач в поданім тут описі, одначе я самий мушу признатися, що не дам читачеви щось досконалого, бо на це не дозволяють мені скупі засоби. Мені бракує часу, а також і велика віддаль не дозволяє мені використати все можливе, що відноситься до цеї вітки українського народу. У поданім короткім огляді про життя лемків передам вістки про їх осідок, походження, старинність, а опісля перейду до зясування домашнього життя і їх відношення до сусідних племен. Додам теж вісти про їх освіту, світогляд, обичаї і заняття та постараюся зазнайомити українського читача з їх мовою, бо вона є українською, хоч і по части вона зіпсована і значно різниться від галицько-українського наріччя щодо наголосу.

Оселі лемків.

Українці-лемки живуть по обох боках Бескиду в Галичині й Підкарпаттю. Мова, обичаї й імя — за малими виїмками — спільні одній й другій частині. Одначе ми обмежимося лише до галицьких лемків, оставляючи кому іншому працю для описання життя українців - лемків угорських.

Ще треба додати, що під іменем „лемків" все треба розуміти лише галицьких лемків.

Галицькі лемки, йдучи від заходу на схід, займають вузьку смугу підкарпатської околиці, починаючи від городка Пивнична над Попрадом. За Попрадом лежать лише 4 села: Шляхтова, Яворки, Біла Вода і Чорна Вода. Це дуже вузоньке пасмо під самим Бескидом між мазурами й угорськими українцями. Починаючи від ріки Попраду, займають вони ширший простір, який подекуди звужується або розширюється, залежно від характеру гір. Границі можнаб начеркнути ось так:

Західну границю творить ріка Попрад, а південну Бескид. Зате на півночи нема природної границі і вона тягнеться пасмом попід містечка: Грибів, Горлиці, Змигрод, Дуклю, Риманів, Новотанець, Буківська, понад Балигород, а навіть, можна сказати, по ріку Сян, де вже лемки лучаться з бойками і цілою масою галицьких українців на півночи.

Треаб запримітити, що по ріку Вислок лемки на північ все граничать з мазурами, а починаючи від Вислока, лемки з Бескидом склоняються на південь. На півночи граничать з самими українцями-**підгірянами. Г. Зубрицький, у своїй брошурі: „Рис до гісторії народу рускеґо" і в „Граніце мендзи народем рускім і польскім" зачисляє околицю Завислоцьку, (то значить від Вислока навіть за Попрад) до околиць заселених українцями** на 50 квадратних миль. Там є 172 місцевостей, яких 90,000 населення і 129 українських церков. Автор зазначує наступні українські пограничні села на півночи: Зубрик, Верхомля велика й мала, Ростока мала, Злотне, Чачів, Мацієва, Котів, Богуша, Королева руська, Бінчарова, Фльоринка, Ліскова, Климкова, Лосє, Білянка, Менцина мала й велика, Боднарка, Цеклин, Клопотиця, Перегримка, Маркова, Березова, Скальник, Кути, Івля, Хирова, Третяна, Завадка, Балудянка, Булька, Ладин, Вороблик, Мильча, Беско. Треба завважати, що три останні села вже не належать до лемків. — Оце був би загальний погляд на географічне положення лемків.

Тому, що лемки займають вузьке а довге пасмо землі, що за сусідів мають то мазурів, то інших галицьких українців з одного боку, а з другого боку граничать з угорськими українцями, які мішаються зо словаками — то хоч затримали свій характер в одіжи і в моральних засадах, то всетаки вони мусять між собою різнитися. І наділі так воно й є. В окрузі сандецькій і в пограничній частині ясельської округи українські мешканці відрізнюються своєю ношею й мовою більше зіпсованою від своїх східних співбратів. В ясельській окрузі, по ріку Вислоку, замітна середина між східніми й сандецькими і замітний перехід у мові й одежі. Від Вислоки по Вислок, а може навіть і по Балигород, можна сказати лежить самий центр лемків. Від Вислока (Балигорода) дальше на схід характер лемків затрачується, мова стає чистішою — видко, що з усіх боків сусідують українці. Тому у лемків від заходу до сходу слідно постепенний перехід до чисто українського характеру. Видко, що чим дальше на схід, тим чистіше зберігся український характер, тим менший є вплив сусідного племени.

Оця смуга, замешкала якими 100,000 українців, належить до епархії перемиської і поділена на 6 деканатів („намісництв"). Із них 4: Мушинський, бичський, дуклянський і яслиський заселені лише лемками, а два: Ольховецький і балигородський заселені лемками лише з південної сторони. Серед цієї маси українців, що нагадує 4 острови, находяться 4 містечка з латинськими костелами, а це: Пивнична, Мушин, Тилич, і Ясліська — разом з яких 5,000 душ. В Яслиськах була до 1805 року українська церква, але, як її знищила пожежа, вже не могла здвигнутися наново.

Околиця заселена лемками є гориста, мало плодовита, так, що не все вона може виживити населення й тому вони приневолені шукати зарібків в інших народів. Гори, знані мешканцям головно під іменем Татр і Бескду, творять багато гарних краєвидів, лісів, долин,вертепів, скал і часто принаджують подоляків. Вони багаті мінеральними водами: У Щавниці, Криниці й Івонічу. Багато людей відвідує ці місцевости і шукає насолоди у красі природи.

З інших місцевостей варто згадати про Кути в ясельській окрузі, бо там є гамарня (фабрика заліза) і про Мисцову, бо там є фабрика сірників.

(У другій частині цього опису Лемківщини буде подане про походження лемків. — Редакція).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Підготова до Союзового Ювилею.

Біжучий рік, хоч не дуже плідний в народній праці українців, є дуже важним в життю наших громад тим, що згадуемо працю нашої найстаршої братньої допомогової орґанізації; батька нашої іміґрації, Українського Народнього Союзу. Цеж 50-ліття цеї установи.

Тільки разів повторяли дописувачі нашого часопису про значіння й заслуги нашого Батька-Союзу, що боюся тут наново це пригадувати. Алеж як тут заговорити до сусідів-громадян із околиці Бостону, щоб їх спонукати до участи в нашому місцевому святі з нагоди 50-літнього Ювилею У. Н. Союзу?

Скажу хіба тільки: Наш бостонський 238. відділ У. Н. Союзу влаштовує це свято в неділю, дня 24. вересня б. р. Тоді буде боґослуженя в церкві перел полуднем, а по відправі бенкет і концерт. На свято прибуде з промовою гол. секретар У. Н. С. гром. Дмитро Галичин, а в імені молоді промовить по англійськи інж. Андрій Прухницький. Крім цього комітет запросив визначних промовців неукраїнського роду і всі ми разом згадаємо в різній формі наших піонірів і теперішних наших героїв.

Ось тому то на це свято запрошуємо не лише сусідний 374 відділ, але й інші відділи та всіх членів з околиці Бостону на це важне свято. Докладніша програма появиться у своїм часі в нашій ґазеті.

Н. Давискиба.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316, відбудуться в четвер, 14. вересня, в Народнім Домі, 831 Джозеф Еве., в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на означений час. — М. Лушишин, гол.; В. Гнаткiв, кас.; В. Іванців, секр.

Куток мови

"RENT" — комірне, чинш. "LEASE" контракт найму; аренда.

Слово „rent"—„рент" одно з найчастіше вживаних слів між американцями українського походження й тому варта його передумати. Воно, такби мовити, має вже навіть право громадянства і ледви, чи дасться його викорінити з української щоденної мови. Одначе це ще не значить, що воно мусить втриматися на свому становищі. Найперше тому, що в українській мові є здавна приняте слово **„рента"** на означення доходу з якоїсь посілости, або доходу з цінних паперів. Дуже часто чули ми, що хтось там дістає **„річну ренту"** або навіть **„досмертну ренту"** і живе як **„рентіє"** з наголосом на **„е"**. Отже ця „рента", це майже тесаме, що американське слово „рент", значить оплата за вживання мешкання чи винайменого дому. Лише, що слова „рента" вживаємо звичайно не при плаченню найму, а при побиранню оплати за винаєм дому чи мешкання і тому кажемо, що хтось там „побирає ренту".

Зате українська мова знає здавна слово **„комірне"** на оплачування найму за мешкання або дому. І це слово „комірне" повинно мати справжнє право громадянства хоч у письмі, коли вже не в щоденній мові. — Друге слово, яке ще в краю вживали на заплату найму за мешкання це **„чинш"**. Воно знане міщухам, бо звичайно в містах лише наймали люди мешкання, а по селах мали свої доми і лише виїмково дехто йшов **„у комірне"** і ставав **„комірником"**. З цього теж виходить, що слово **„рентівник" на означення комірника навіть і в Америці не має рації, коли по англійськи цей „рентівник" називається** "tenant"-„тенант". А хто має дім і приймає комірника за „рент" не є рентівником, а "renter"-„рентер".

При віддаванню мешкання в комірне звичайно списується **контракт найму,** званий по англійськи "lease"-„ліз". У звичайнім поняттю наєм, званий „ліз", не є наймом на короткий час, а на довгий, найменше однорічний протяг часу і в цьому значінню говориться про „ліз". В нашій мові такий довготривалий контракт-„ліз" зладжувано при найманню поля або дому з полем і це називалося **„арендою"**. Тому, що на Україні коршми належали до дідичів, а їх наймали на довгий час фахові коршмарі, то їх називали **„арендарями"** чи там „орендарями". Отже тому й у нас в Америці можна приняти слово „арендар", як хто наймає на довший протяг часу якийсь маєток на те, щоб ним адмініструвати з користю для себе. Можна тому **заарендувати** фарму разом із господарськими будинками, або навіть і самі будинки. Очевидно, що якусь посілість можна **віддати в аренду,** або **взяти в аренду,** так само, як віддати хату в винаєм або взяти її у винаєм.

УСМІХ — ВИРАЗ ВДОВОЛЕННЯ З ОФЕНЗИВИ. Це ген. Омар Бредлі, командант американських збройних сил в Франції, що сміється з радости, що аліянтська офензива в Франції, в якій американські вояки відграють першу ролю, іде ще краще, як сам він того надіявся.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

"HEIFETZ" OF UKRAINIAN BANDURA, VISITS SANTA BARBARA, TELLS OF RARE INSTRUMENT

By MARY MENG

When Genghis Khan in old Ukraine
Took away men's liberty,
An angel followed in his train
With a banjo on his knee.

The legend attached to the bandura, the national instrument of the Ukraine, dates back to the 12th century, when Genghis Khan, the Mongolian tyrans, led his horde of barbarians through the country leaving death and destruction in his wake. At that time, the legend goes, the Christian God took pity on the downtrodden people of the Ukraine and sent them through a heavenly messenger a musical instrument called the bandura.

Our source of information on the instrument (which we had never heard of either) comes from Professor Vassyl Yemetz, whom Mykola Hrinchenko, in his "History of Ukrainian Music," has hailed as "one of the greatest virtuosos of the bandura living today."

Having been informed that Professor Yemetz was visiting his friends, Mr. and Mrs David Knowelton, in Santa Barbara, we went immediately to their home on East Valerio street to find the professor and his lovely dark-eyed wife, Maria, a native of Austria, who has been raised in the United States, just returning from a morning at the beach Professor Yemetz, who was born in the Ukraine, is a sturdily built man of medium height, with a sparkle in his eyes and a bouyant spirit.

Similar To Harpsichord

His warm greeting only compensated in part for the fact that the object of curiosity, the bandura, had been left in Hollywood, his temporary home. But we managed, from the virtuoso's fluent, if occasionally halting, English (he speaks eight languages) to get a mental picture of the instrument, including a little of its background.

We were told that were the tones of the harp and harpsichord to be combined, the result would be an effect not unlike the tone of the bandura, which incidentally comes in three sizes, large, medium and small. Its sound hole, or "soul," is cut in the shape of a large sunflower, and its vaulted back is made from one complete piece of hollowed-out wood, similar to maple.

Beginning in the 16th century, the bandura was played by the Ukrainian troubadours who wandered about from village to village singing the folk songs of the country. Like the troubadours Professor Yemetz has traveled about from country to country with his bandura, and has played in concerts in Belgium, Canada, Russia, France, Lithuania, Czecho-Slovakia, Germany, Poland, Ukraine and America.

Has 36 Strings

His own bandura, which he has had since 1912, and which was the only other possession to leave the Ukraine with him when he [illegible] in 1919, has 36 strings. The original had only 3 or 4. The bandura which is now played in a sitting position, is strapped to the back like an accordian and played with the fingers like a harp.

Professor Yemetz received his education at the Universities of Kharkiv and Moscow. He studied music at the private school of Professor Polli in Moscow, at Sternchen's Conservatory in Berlin, and at the State Conservatory in Prague.

Now on his third trip in the United States, the bandurist claims that he would like to make Santa Barbara his home and perhaps give a concert here. Our Riviera reminds him of Cannes on the French Riviera where, he recalls, he spent many happy summers.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

8. вересня 1904.

КРОК ВПЕРЕД.

„Американско-Русскій Вестник" орган „Соединенія" став після нової конвенції виходити на 12 сторінках друку (перше було два часописи, український і словацький), але з тою різницею, що деякі статті друковані в руській, а деякі в словацькій мові. На наш погляд є це крок вперед, бо в такий спосіб будуть могли навчитися української азбуки й такі українці, що досі її не знали, а знали лише словацьку азбуку. Бажатиб тільки, щоб „А. Р. Вестник" писав живою українською мовою, а не мішаниною. Під живою мовою не конче розуміємо український літературний язик, але народню мову таку, якою говорять в мараморській або земплинській столиці. Головний редактор „А. Р. Вестника" знає цю мову добре і тому тільки дивуватися треба, чому в письмі її не вживає. — Не менше поступом треба вважати й це, що „А. Р. Вестник" починає познайомлювати своїх читачів з загально-українськими справами, як Українська Бурса, Народний Дім і т. п.

В СПРАВІ ВСЕСЛОВЯНСЬКОГО ЗІЗДУ.

У цій справі видав скликуючий комітет відозву із зазивом прибути на зїзд до Ст. Луїс в днях 20-23 вересня. Відозва звернена до всіх словян, що перебувають в Америці і до всіх словянських гостей, що прибудуть з Европи (на виставу до Ст. Луїс). „Взиваємо до злуки, а ніколи до боротьби одних проти других", сказано в зазиві. Відозва поміщена в чеській газеті „Гляс" і вичисляє всіх запрошених, між якими є теж „малороси". Під відозвою підписані імена виділу, що скликає зїзд, де „малоросів" заступають такі: Прокіп Марфут, о. Й. Чаплинський, Ф. Ябчанка і редактори часописів „Свобода" і „Правда". Ми не противні такому зіздови, але до відозви вкралися такі справи, які там не повинні були бути. Маємо на думці називання нас „малорусами". Назва ця для нас не лише не відповідна, але навіть образлива, бо нагадує нам ті часи з нашої історії, коли то московські царі зломили присягу дану нашим батькам, знищили наші вольности й загарбали наш край, а нарід закували в кайдани... А вже ніяк не можемо зрозуміти, як під такою відозвою могли помістити імя редактора „Свободи", коли ми на це ще згоди не дали?

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

AMERICAN HEROES
BY LEFF

August Friberg, Chief Engineer, Beaumont, Texas, forced his way along the outside rail of his flaming, torpedoed tanker. He fought flames with steam. His action saved the lives of crew members who would have perished otherwise, and he has won the Merchant Marine Distinguished Service Medal. *Have you bought a War Bond this payday?*

U. S. Treasury Department

АМЕРИКАНСЬКА АТАКА НА ОСТРОВИ ПАЛАВ

ПЕРЛ ГАРБОР. — Зараз за летуськими рейдами на острови Палав пішла на ці острови атака американських кружляків і нищителів. При тому літаки з американських літаковозів скидали на острови далі великі бомби. Ворог ставив з островів слабий спротив, а своїх літаків проти американських зовсім не висилав.

Леон Андор.

Щоденник щирої жінки

I.

Поїзд-експрес переїхав уже давно італійський кордон, погода вже змінилася — у долинах лежала густа мряка. У очах молодої пари, що сиділа у переділі 1-шої кляси можна було вичитати щасливі спомини гарних днів проведених на Адрії. Не важко було відгадати, що це новоженці: нові валізки на полицях, нові обручки на пальцях.

Молодий суддя і його молода дружина розмовляли про те, як мають провести спільне життя, як поділити собі дні: що вона буде робити, коли він буде у бюрі і як вони проводитимуть спільно вільні вечорі. Жінка погладивши по голові чоловіка сказала:

— Тепер уже скінчилося твоє легкодушно - безладне життя, Томі. Тепер уже не будеш проводити ввесь день панночок, ані просиджувати вільний час у каварні. Можеш забути теж про всілякі вечірні засідання. Я не повірю тобі у ті надзвичайні конференції з приїзжими клієнтами...

— А коли таке справді трапиться? — усміхнувся Томі. — Я не кажу, щоб це було зараз, але за рік-два може трапитися, що я буду мусіти натягнути на себе фрак і піти кудись сам...

— Тоді я буду мусіти знати, куди ти йдеш і чи ти справді там був, бо, якби...

— Якби ні?

— Тоді я одягнуся по вечірньому і постараюся прийти до хати ще пізніше...

— Ах, ти моя солодка!...

І він поцілував її на доказ, як дуже її за це кохає.

II.

Томас лежав на софі і перечитував ґазету. Коло нього стояла чорна кава і попельничка з недопаленою папіроскою. Кітті стояла одягнена перед деркалом і провела по устах червонилом. Томас подивився на неї і позіхнув. Від її останньої італійської подорожі минуло вже два роки.

— Чи ти лишаєшся дома? — спитала Кітті у плащі, на порозі.

— Так. Я чогось перетомився.

— Вірю тобі, — видула губи жінка — ти вернувся вчора знову по півночі.

— Алеж, моя кохана: це могло бути кілька хвилин по одинацятій. Ти знаєш, що коли клієнти з провінції приїзджають до міста, то не можна від них обігнатися. А які вони нудні! — і він простягнув руки.

— Уявляю собі... І тому ти просиджуєш з ними цілі вечорі.

— Кудиж ти ідеш?

— Маю кілька орудок.

— І для цього так одягаєшся?

— Коли мене мій чоловік занедбує, то я мушу звертати увагу бодай на свій зверхній вигляд.

III.

Томас залишився дома сам. Він не мав охоти виходити ані працювати. Крутився по кімнаті. Нараз помітив, що Кітті забула на столі ключик від свого малого секретарика. Він узяв його, механічно відчинив шуфляду, оттак собі з цікавости... Були там рукавички, якісь стяжки, книжка домашніх рахунків, а серед того всього маленька скриньочка у сапяні із золотими буквами: „Мій щоденник".

Томас пригадав собі, що дарував цю книжку Кітті, коли вона ще була його нареченою. Він відчинив книжку. Сторінки були густо записані: — Я й не знав, що Кітті веде щоденник — подумав і почав читати.

На перших сторінках була наївна сповідь молодої закоханої дівчини. Томас міг відтворити собі спільні щасливі дні. Далі вже йшли признання заміжньої жінки — розчарованої.

„І мене зустріла доля всіх жінок!" — так починалася одна глава. „Томас починає мене мати досить. По двох роках подружжя прийшов цей сумний стан трохи за скоро. Я не знаю, чи він уже мене ошукує, але бачу деякі знаки тої нової стадії і його недбайливість для мене починає вже проявлятися як недуга. Я починаю стежити за ним, як лікар за недужим... Може колись моя донька, коли буду її мати, навчиться дещо з цього..."

*

„Нині були мої імянини. Томі зовсім забув за них. Минулого року він купив мені гарні квіти".

*

„Від тижня я змінила зачіску. „Мої приятельки кажуть, що вона підходить мені чудово. Томі навіть не помітив її..."

*

„В останньому часі щораз частіше трапляється, що коли підходжу до телефону, то якийсь чужий голос замовкає. Завсіди це жінка. Часто взагалі ніхто не зголошується. Напевне хотять розмовляти з Томім".

*

„Нарешті прийшла хвилина, на яку я так довго чекала. Приїхали клієнти з провінції. Томі одягається у смокінг, виходить увечір і вертається пізно вночі..."

*

„Томі має щораз частіші вечірні засідання і надзвичайні конференції, бодай двічі в тиждень. Учора я переловила його на неправді..."

*

„Якби Томі знав, як я легко можу йому зреванжуватися! Я маю 26 років, я гарна і мною мужчини цікавляться... Вже і давніші мої адоратори починають показуватися. Найбільше ходить за мною малий Шарль. Він прегарний танцюрист, симпатичний і на 10 років молодший від Томаса..."

(Кінець буде).

ТАРЗАН, ч. 1037. Переломана загорожа.

WHILE TARZAN SEARCHED FOR TYGO, AND WACKER'S POSSES SEARCHED FOR TARZAN...

Як Тарзан шукав Тайга, а слуги Вейкера шукали Тарзана...

... THE SAVAGE BEASTS ON THIS DROUGHT-STRICKEN RANCH WERE RAVING MAD WITH HUNGER AND THIRST.

...дикі звірі бушували голодні й спрагнені.

NEAR THE ELECTRIC FENCE, ELEPHANTS WERE UPROOTING TREES OUT OF SHEER FURY.

Коло електричної огорожі слони в люти звалили дерева.

ONE TREE FELL ACROSS THE FENCE AND BROKE IT. THE HUGE BEASTS SOON WERE FILING THROUGH THE GAP.

Одно дерево впало на залізний пліт і зірвало його. Великі звірі пішли крізь прірву.